

شیوه های بازنمایی زنان در ساختار گفتمان کلیله و دمنه؛ براساس الگوی ون لیوون

ندا امین^۱، یحیی طالبیان^۲

۱-دکتری زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه علامه طباطبائی و مدرس دانشگاه های علوم پزشکی

۲-استاد گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی

چکیده

این پژوهش به بررسی چگونگی بازنمایی "زنان" در کتاب "کلیله و دمنه" براساس نظریه "شیوه بازنمایی کنشگران اجتماعی" در رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون لیوون می پردازد. در این متن به طور عمده، کنشگران منفعل "خنثی" و کنشگران فعال "منفی" بازنمایی شده اند. هویت دهی به این کنشگران "نسبتی و جنسیتی" است و در صورتی که بازنمایی کنشگران برپایه "کنش های کلامی یا رفتاری زنان"، یا طبق "ارزش گذاری" راوی و سایر کنشگران روایت صورت گرفته؛ این کنش ها و ارزش گذاری ها نیز بیشتر منفی است. شیوه های بازنمایی زنان در کنار تحلیل بافت موقعیتی روزگار تولید و بازتولید های مکرر اثر در طول تاریخ نشان می دهد؛ گفتمان غالب این متن نسبت به زنان، گفتمانی منفی؛ آمیخته از "نادیده گرفتن"، "بی اهمیتی" و "هویت زدایی" است. گفتمانی که در یک رابطه دیالکتیک میان متن و جامعه، برآمده از شرایط فرهنگی-اجتماعی تاریخ کهن جوامع شرقی نسبت به جنس زن بوده است و در عین حال دوباره در متونی که این چنین مورد استقبال و توجه های مکرر بوده اند، تایید و بازتولید گردیده است.

واژگان کلیدی: ون لیوون، بازنمایی، کنشگران، زنان، کلیله و دمنه.